

Студенти також складають власні речення або ситуації українською мовою з подальшим перекладом їх англійською. Такі завдання виконуються вдома, на занятті студенти перекладають ці речення парами або маленькими групами і коментують можливі переклади та синтаксичні функції неособових форм дієслова. Вправи такого типу сприяють розумінню комунікативних функцій будь-якої граматичної структури, у нашому випадку – неособових форм дієслова.

Завдання на переклад також застосовуються для контролю рівня сформованості граматичних мовленнєвих навичок. Кількість речень або ситуацій і час на їх переклад регламентується. Студенти можуть дати кілька варіантів перекладу, оскільки дієприкметник і герундій можуть виконувати однакові синтаксичні функції, наприклад – обставини часу, способу дії, цілі, причини тощо. Або герундій та інфінітив вживаються як підмет, предикатив, додаток тощо.

Отже, застосування у навчальному процесі різних за рівнем комунікативності, формою виконання і контролю вправ, їх правильно організована послідовність і кількість забезпечує реалізацію цілей навчання студентів другого курсу – набуття ними нормативності мовлення і формування комунікативної компетенції у межах розмовних тем, визначених програмою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Мильруд Р.П., Максимова И.Р. Современные концептуальные принципы коммуникативного обучения иностранным языкам/Иностранные языки в школе. – 2000. – №4. – С.9-15.
2. Мильруд Р.П., Максимова И.Р. Современные концептуальные принципы коммуникативного обучения иностранным языкам/Иностранные языки в школе. – 2000. – №5. – С.17-22.
3. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.
4. Програма з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект/Колектив авторів: С.Ю. Ніколаєва, М.І. Соловей, Ю.В. Головач. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 246с.
5. Савенко Т.В. Практична граматики англійської мови: Навчальний посібник. – Кіровоград. – 2008. – 162 с.
6. Склярєнко Н.К. Навчання граматичних структур англійської мови в школі. – К.: Радянська школа, 1982. – 103 с.

Ключові слова: комунікативно-орієнтоване навчання, граматична структура, неособові форми дієслова, мовленнєві навички.

Key words: communicative teaching, grammar structure, non-finite forms of the verb, speaking skills.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Савенко – старший викладач кафедри практики германських мов факультету іноземних мов Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: комунікативно-орієнтоване навчання іншомовного спілкування; розвиток мовленнєвих граматичних навичок студентів.

ТВОРЧИСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Андріана ЗУБРИК (Тернопіль, Україна)

У статті розглянуто особливості формування творчості майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін та необхідність вдосконалення способів і методів підготовки високопрофесійних спеціалістів.

The peculiarities of future teachers of the humanities creativity formation is investigated in this paper. The necessity of methods and styles improvement of highly qualified specialists is analyzed.

В умовах сьогодення мета кожної людини полягає в тому, щоб зайняти в суспільстві становище, що надасть можливість максимально розкрити свої можливості. Сучасне суспільство висуває особливі вимоги до системи освіти, які полягають в умінні легко адаптуватися до будь яких умов, самостійно здобувати необхідні знання, майстерно їх використовувати та вирішувати різні проблемні ситуації. В таких умовах найкраще орієнтується, приймає рішення та працює людина гнучка, креативна, котра бачить нові шляхи розвитку суспільства, науки, культури і здатна до генерування, використання нових ідей і задумів, нових підходів, нових рішень, тобто людина творча. Проблема визначення творчості особистості до сьогоднішнього дня залишається актуальною і вирішення її трактується неоднозначно, незважаючи на тривалий термін її дослідження.

Метою статті є обґрунтування можливості та необхідності формування в майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін творчості як професійної якості.

Таємниця феномена творчості сягає своїм корінням у сиву давнину становлення та розвитку людських знань, культури, цивілізації. Перші підходи, спроби силою розуму осягнути проблему творчості знаходимо вже у філософії Стародавньої Греції. Платон (427-347 ст. до н.е.) вважав, що в основі творчості є світова Душа. Він зазначав, що творчість - поняття широке. Усе, що викликає перехід від небуття до буття - творчість, і, таким чином, створення будь-яких творів мистецтва і ремесла можна назвати творчістю, а всіх створювачів - творцями.

Поняття “творчість” найтісніше пов’язане з поняттям дослідження, воно настільки широке і багатоаспектне, що існує чимало кількості визначень, які відображають різні його сторони. Термін “креативність” походить від лат. creatio - і означає творчі можливості людини, які можуть проявлятися в мисленні, почуттях, спілкуванні, окремих видах діяльності, характеризують особистість в цілому або її окремі сторони, продукти діяльності, процес їх творення.

Розглядаючи поняття “творчість”, ми можемо відзначити, що згідно з визначення В.Андрєєва “чимало вчених, художників, письменників вбачають основний сенс свого життя у творчій діяльності, бо творчість дозволяє їм вийти за межі буденного життя і реалізувати себе” [1: 29]. Творчість - це “... складне, комплексне явище, яке визначається соціально-психологічними умовами. Творчість виступає як розвиваюча взаємодія її суб’єкта і об’єкта, яка спрямована на вирішення діалектичного протиріччя. Для творчості необхідні об’єктивні (соціальні і матеріальні) та суб’єктивні (знання, уміння, розвинуті творчі можливості) умови” [10].

Педагогічна творчість - це “... особлива галузь педагогічної науки, яка займається виявленням закономірностей формування творчої особистості” [10]. З педагогічної точки зору, “творчість” – це продуктивна діяльність людей, здатна продовжувати істотно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Розвиток творчого потенціалу діяльності є важливою умовою культурного прогресу суспільства і виховання особистості [7].

З лінгводидактичного погляду “творчість” може виявлятися, як мінімум, у трьох позиціях:

- невідготовлене мовлення у стандартних (навчальних умовах) [2];
- підготовлене мовлення в нестандартних, нових для того, хто говорить, умовах [6];
- невідготовлене мовлення у ситуаціях, що склалися спонтанно [4].

П.Гурвич стверджує, що “іншомовна творчість” – це спонтанне, невідготовлене мовлення, тобто високий рівень володіння іншомовною мовленнєвою компетенцією, коли той, хто говорить, у змозі без підготовки в часі і без прямих спонукань співрозмовника до говоріння використовувати засвоєний мовленнєвий матеріал у комбінаціях, що раніше не зустрічалися [2].

С.Рубінштейн також указує на те, що усне мовлення носить ситуативний характер. Ситуативне мовлення – це мовлення, яким природно користується той, хто говорить, під час спілкування із співрозмовником, який знаходиться з тим, хто говорить, у загальній ситуації, коли мова йде про безпосередній її зміст [9: 404]. Зазначене свідчить, що мовлення тільки тоді носитиме творчий характер, коли відбуватиметься в природних умовах. Автор припускає наявність в особистості здібностей, мотивів, знань та вмінь, завдяки яким створюється продукт, що вирізняється новизною, оригінальністю та унікальністю. Саме творча діяльність особистості робить її спроможною створювати і видозмінювати своє сьогодення.

Г.Нікітіна підкреслює, що творчий процес започатковується завданням, що ще не має вирішення, і розчленовує її на низку окремих завдань, а “творчість” полягає в тому, щоб вирішити це певне завдання. Основний етап творчості полягає в пошуку потрібного рішення, яке прослідковується у вигляді загальної ідеї, що вказує основний шлях рішення, потім загальна ідея розкривається і обґрунтовується. Творчість повноцінна тільки за умови, що всі

ідеї були втілені у відповідний продукт, який став надбанням суспільства, став доступний сприйняттю і оцінці людей [5].

На думку В. Андрєєва, творчість є таким видом людської діяльності, для якої характерні такі ознаки: 1) наявність суперечності, проблемної ситуації або творчого завдання; 2) соціальна і особистісна важливість і прогресивність, тобто внесок у процес розвитку суспільства та особистості; 3) наявність об'єктивних (соціальних, матеріальних) передумов, умов для творчості; 4) наявність суб'єктивних (певних якостей, знань, умінь, особливо позитивної мотивації, творчих здібностей особистості) передумов для творчості; 5) новизна та оригінальність процесу або результату. “Якщо з названих ознак подумки виключити хоча б один, то творча діяльність або не відбудеться, або діяльність не може бути творчою” [1: 36].

Дж. Гілфорд був одним з перших дослідників, які почали систематичне вивчення креативності з позицій диференціальної психології і використання тестів, а після виходу в світ його праць концепція креативності як універсальної пізнавальної творчої здібності набула популярності. Дж. Гілфорд розробив концепцію структури інтелекту [11]. На думку Дж. Гілфорда, творчо обдарованим людям насамперед властиве розвинене дивергентне мислення. На відміну від людей, які мислять ординарно і стандартно, творчо обдаровані люди при вирішенні проблеми шукають якомога більше варіантів і з усіх можливих напрямків розгляду проблеми знаходять найбільш раціональний. Вони здатні утворювати нові комбінації з елементів, які більшість людей звикли приймати лише в звичайному поєднанні, та утворюють зв'язки між такими елементами, що, на перший погляд, не мають нічого спільного. Творче мислення - пластичне, тому творчі люди пропонують багато рішень тієї або іншої проблеми, виявляючи оригінальність мислення.

Дж. Гілфорд визначає два види даного показника творчого мислення: спонтанна оригінальність - як показник лічби або змін категорій; адаптована оригінальність, що полягає у зміні стратегій, вміння бачити нові можливості виділеного об'єкта. Основним проявом оригінального мислення, за Дж. Гілфордом, є здібність до подолання функціональної фіксованості. Другим основним показником творчого мислення цей дослідник вважає бужучість мислення - здатність швидкого переходу від одного аспекту проблеми до іншого. На думку автора однією з найважливіших здатностей продукування творчих ідей є фантазія або уяву, а важливою функцією творчого мислення - оцінювання. Оціночні дії слід проводити не лише в кінці роботи, а й у її ході, вони є перехідними етапами творчих пошуків.

Програма Дж. Гілфорда по дослідженню креативності була продовжена Е. Торренсом, який під креативністю розуміє здатність до гострого сприйняття недоліків, прогалин в знаннях, чутливість до дисгармонії. На його думку, творчий акт ділиться на сприйняття проблеми, пошук рішення, виникнення і формулювання гіпотез, модифікація гіпотез, надходження результату [12]. Послідовники ідей Гілфорда і Торренса дали найбільш обґрунтовану критику їх праць. Вони вважають, що перенесення моделі виміру інтелекту на вимірювання креативності привело до того, що тести креативності просто діагностують IQ, як і звичайні тести інтелекту [3].

Характерною рисою багатьох дослідників творчості було те, що всі вони пов'язували її з особливостями мислення людини, яке тісно пов'язано з відкриттям нового. Отож, беручи до уваги все вищезазначене, ми погоджуємось з думкою більшості науковців, що мислення є процесом виявлення в об'єкті нових властивостей за допомогою включення його в нові зв'язки і відносини.

Проте методи і форми навчання, що використовуються у практиці сучасної вищої школи, не завжди сприяють розвитку творчого педагогічного мислення. Постановка проблеми формування творчості у майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін обумовлена необхідністю вдосконалення способів і методів підготовки високопрофесійних спеціалістів. Творче педагогічне мислення майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін, яке є одним із компонентів його професіоналізму, характеризує вищий ступінь розвитку здібностей вчителя та виявляється в умінні успішно вирішувати нестандартні завдання, впевнено вирішувати проблемні ситуації.

У результаті вивчення думки студентів щодо використання одноманітних форм роботи і методів навчання та необхідності їх модернізації з метою орієнтації на розвиток творчого потенціалу студентів, більшість з них (52%) відзначила цю необхідність „високою”, 27% - „середньою”, 23% - „низькою” (рис. 1.1).

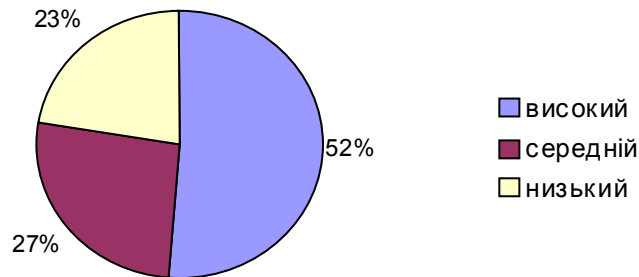

Рис. 1.1. Діаграма необхідності модернізації існуючих змісту і форм навчального процесу

Нами встановлено, що 7% викладачів переважно застосовують інформаційно-повідомляючий тип навчання, 64% – пояснювально-ілюстративний, 29% – проблемно-дослідницький.

Ми погоджуємось з думкою М.Поспелова, І.Поспелова та Т.І.Хачумян, які вважають, що для розвитку продуктивного мислення та активізації розумової діяльності студентів доцільно використовувати проблемно-пошукові методи: метод проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний) і дослідницький методи [8]. Метод проблемного викладу передбачає, що викладач, пояснюючи новий іншомовний матеріал, створює проблемну ситуацію, навчає студентів аналізувати, порівнювати, узагальнювати, групувати. Застосування частково-пошукового методу потребує вияву більшої самостійності студентів. Педагог пояснює тільки той іншомовний матеріал, який недоступний студентам для самостійного опанування, планує кроки розв’язування, контролює виконання кожного етапу, залучає студентів до аналізу проблемної ситуації, пропонує сформулювати проблему та спробувати вирішити її самостійно. Формами реалізації частково-пошукового методу можуть бути методи інтелектуальної колективної діяльності: дискусія, евристична бесіда, “мозковий штурм”, метод мозкового письма (брейнрайтингу), драматизація, презентація, “круглий стіл”, “інтерв’ю”, кросворди, ділова гра тощо.

Слід зазначити, що проблемно-пошукові методи не є універсальними методами навчання. Тому використовуються й інші методи, наприклад, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, наочний та інші.

На нашу думку, процес розвитку продуктивного педагогічного мислення у студентів вищих навчальних закладів повинен проходити за умови врахування ряду факторів: особливості темпераменту майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін, здатності швидко породжувати і засвоювати нові ідеї, особливостей уваги та пам’яті, використання ефективних прийомів роботи для розвитку продуктивного педагогічного мислення, врахування комунікативної компетенції при виконанні різноманітних форм роботи та індивідуальних особливостей кожного студента у процесі навчання. Важливу роль у навчальному процесі відіграє правильний вибір технічних засобів навчання: підручники, посібники, унаочнення, роздатковий матеріал, аудіо- та відео матеріалів, Інтернет ресурсів.

Висновок. Проблема формування творчості у майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін є надзвичайно актуальною. Творче ставлення до виконання своїх професійних обов’язків характеризує найвищий розвиток фахових здібностей, а використання проблемно-пошукових методів спонукає студентів до активної розумової діяльності, сприяє підвищенню самостійності, інтересу до самого процесу навчання, стимулює розвиток комунікативної компетенції майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін в процесі колективного вирішення проблем.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андреев В.И. Педагогика творчества саморазвития. Инновационный курс. Кн. 2. – Казань: Издательство Казанского университета, 1998. – 317 с.

2. Гурвич П.Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков. – Владимир: Владим. гос. пед. ин-т, 1980. – 103 с.
3. Дружинин В.Н. Психология общих способностей – СПб.: Издательство «Питер», 1999. – 368 с.
4. Мартинова Р.Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов: Монографія. – К.: Вища школа, 2004. – 454 с.
5. Никитина Г.В., Романенко В.Н. Формирование творческих умений в процессе профессионального обучения. – С.Пб.: Изд-во С.-Петербургского гос. ун-та., 1992. – 268 с.
6. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М., 1991. – 360 с.
7. Пидкасистый П.И., Фридман Л.М., Гарунов М.Г. Психолого- дидактический справочник преподавателей высшей школы. – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 354 с.
8. Поспелов Н.Н., Поспелов И.Н. Формирование мыслительных операций у старшеклассников. – М.: Педагогика, 1989. – 152 с.
9. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Изд-во четвертое. – М., 2001. – 502 с.
10. Сисоева С.О. Основы педагогічної творчості вчителя: Навчальний посібник. – К.: ІСД_ОУ, 1994. – 112с.
11. Guilford I.P. Natura intelligencii człowieka. - Warszawa, 1978. - 992р.
12. Torrance E.P. The nature of creativity as manifest in the testing // R.Sternberg, T.Tardif (eds). The nature of creativity. Cambridge: Cambr. Press, 1988. P. 43-75.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Андріана Зубрик - аспірантка кафедри педагогіки і методики початкового навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Наукові інтереси: сучасні технології іншомовної підготовки майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін.

МОТИВЫ ВЫБОРА УЧИТЕЛЬСКОЙ ПРОФЕССИИ

Ярослава КРАСНОВА (Кировоград, Украина)

У статті розглядається проблема мотивації вибору педагогічного вузу як проблема підготовки вчителів іноземної мови. На основі матеріалів, отриманих у результаті проведеного дослідження, було виявлено відношення студентів факультету іноземних мов до викладацької діяльності та їхні мотиви вибору даного навчального закладу.

This article studies the problem of students' motivation of choosing the teacher's profession as the problem of preparing the future teachers of foreign languages. The results of studying this issue show the students' attitude towards the profession of a teacher and the reasons for entering the pedagogical university.

Актуальность. Проблема качественной подготовки подрастающего поколения – как общеобразовательной, так и профессиональной – всегда рассматривалась как одна из ведущих для всей системы отечественного образования [1; 4; 5; 9; 10].

В наше время научно-технический прогресс предъявляет повышенные требования к современному учителю, его знаниям, умениям, навыкам, а также диктует необходимость непрерывного интеллектуального роста, постоянного повышения уровня образования. Уровень и качество образования специалистов, которое решающим образом определяется качеством педагогического труда, являются важным фактором научно-технического, социального и экономического прогресса.

Первую группу требований к личности учителя составляют требования к нему как к исполнителю важнейшего социального заказа: он формирует личности, и формирует их не иначе, как своей личностью. Сюда следует отнести общеличностные и профессиональные качества, черты характера и в целом направленность личности учителя.

Анализ литературы [2; 3; 5; 8; 11] показывает, что неотъемлемыми профессиональными качествами педагога являются: трудолюбие, дисциплинированность, ответственность, требовательность, систематическое повышение своего профессионального уровня, а также активность, справедливость, требовательность, гуманизм, педагогический такт, чувство юмора, эмпатия и т.д.

Вторая группа требований к личности педагога касается проблемы развития **психических процессов** (гибкость, критичность и глубина ума, эмоциональная чувствительность и отзывчивость, волевые черты, способность воздействовать на других людей и т.д.). Без этих качеств нет учителя по той причине, что не может развить мышление и научить уму тот, кто ими не обладает, не может сформировать нравственные эстетические и другие чувства тот, у кого не развиты эти качества, не может воздействовать на волевые черты характера учащихся безвольный или слабовольный учитель.

Третью группу требований к личности будущего учителя составляют проблемы его индивидуального опыта – **профессиональной подготовленности** (включающей глубокие